

BRASSÓI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKINT KÉTSZER: SZERDÁN és SZOMBATON.

ELOFIZETESI AR:	SZERKESZTŐSÉG:	KIADÓHIVATAL:	HIRDETÉSEK DIJA:
helyben házhoz hordva, v. vidékre postán küldve: Egész évre 4 frt — kr. Félévre 2 " — " Negyedévre 1 " — " Február—juniusig 1 " 70 " Külföldre egész évre 15 frank.	Brassó, Hirscher-utca 4. sz., hol a szerkesztő naponként d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig található. Ide intézendők a lap szellemi részét illető közlemények. Kéziratok vissza nem adatnak.	Alexi könyvnyomdája, Brassó, Hirscher-utca 4. sz., hová az előfizetési pénzek és hirdetések, valamint ezek díjai bérmentve küldendők. Hirdetések és Nyilt-tér előre fizetendő.	4 hasábos gármond-sor vagy annak helye 5 kr (1—10 sor 50 kr). Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetés után még külön 30 kr. bélyegdíj fizetendő. Nyilttéri közlemény sora 10 kr.

Politikai szemle.

Szerbiában még mindig borongós, zavaros viszonyok vannak. A Natália kiutasítása s azzal fölmerült utcai harcok emléke lidércnyomásként nehezül a kedélyekre. Ez a szomorú ügy még mindig nincs befejezve. Azt hitték, hogy Gyája lemondásának visszautasításával az utolsó hullámgyűrű is elsimulnak, de csalódtak. A nép kedélyén meglátszik a keserűség az intézők ellen s nem tudják megbocsátani azt a brutalitást, melylyel a királynét kiutasítása alkalmával illették. Ehhez járulnak a csaknem elviselhetetlen közterhek s az tüzeti pangás. A viszály a regensség és kormány között még egyre tart s előbb-utóbb újabb kabinetválságra fog vezetni.

Egy feltűnő hírt mond egy belgrádi lap, mely ha valóban bizonyul, egy nagyobb zavarának s talán nyílt kitérésnek veszélyét rejti méhében. E hír szerint Nikita montenegrói fejedelem két év óta kilátásba helyezte látogatását most már meg fogja tenni Belgrádban.

Mi célja e látogatásnak most, midőn Milán és Natália száműzve vannak s a király még gyermek? Veszélyes kaczerkodás ez; mert ne feledjük el, hogy Nikita — bár semmiféle jogcíme nincs a szerb koronára — mégis úgy gerálta magát titokban, mint szerb trónkövetelő, s hogy a most uralomra jutott radikális-párt mindig dinasztia-ellenes volt. Feltűnő ez a látogatás most, közvetlenül a pétervári látogatás után. Nem lehetetlen, hogy a különben merész Nikita e látogatásával tüntetőleg akarja magát bemutatni mint jövődöbéli szerb király. — Valami sötét hátere van ennek a látogatásnak, ha csakugyan megtörténik.

Míg Szerbiában ily komorak a közviszonyok, ezalatt a sokat zaklatott Bulgária boldogan s egész lelkesedéssel ünnepel. Május 24-én a bolgár apostolok, Cyrill és Method püspökök napját ünnepelték egész Bulgáriában. Mintha elfelejtették volna egészen az utolsó napok izgalmait s az orosz ármányt és cselszövényt, a

rémes merényletet, melynek a derék Belsov esett áldozatul.

A Cyrill és Method ünnepe egy nagy nemzeti aktussal kötötték egybe: megalkották a „Szent Cyrill és Method egyletét“, melynek célja, hogy az általa gyűjtött pénzből bolgár tankönyveket szerezzen be s azokat a macedonai bolgár iskolák használatára bocsássa. Ennek az egyletnek nem több s nem kevesebb a célja, mint egy nemzeti misszió a szintén Macedoniára aspiráló szerbekkel szemben. A bolgárok nagy lelkesedéssel fogadták az eszmét s osztály- és rangkülönbség nélkül úr és paraszt, kereskedő és iparos, mindenki tehetőségéhez mérten áldozott a szent célra. Az aláírások egész nap tartottak s az első aláíró maga Stambulov volt.

Szófiában nagy volt egész nap a vigság és öröm; a nép ujjongott és mulatott az utcákon és köztutakon s táncolták a macedonai horát. Este a főgymnasium ifjusága faklyásmenetet rendezett Stambulov tiszteletére s a kedves miniszterelnök lakása előtt ezek tolongtak s éltették „Goszpodin Stambulov“-ot, ki megjelenvén az erkélyen, lelkesítő beszédet mondott.

Európa láthatára különben ismét derülni kezd. A békére való kilátások sokkal jobbakként ezelőtt voltak. Legalább erről biztosítja Európát Büttcher porosz miniszter Stralsundban mondott beszédében.

Egyenlenség. A „F. U.“ úgy értesül, hogy báró Kemény erdélyi képviselő a szabadelvű párt gyűlésén nyilatkozni fog, hogy a közigazgatási törvényvel szemben különleges állást foglalhasson el. Ez azért fontos, mert ha a báró ajánlata nem lesz elfogadva, úgy a 60 erdélyi képviselő közül 30 a báróval együtt kilép a kormánypartból.

Furcsa barátság. A „Temps“-nak azt jelentik Pétervárról, hogy a csári család a francia kiállítás meglátogatása végett tervezett moszkvai utazást elhalasztotta. Az orosz hatóságok ezentúl a kiállítást semmiféle hivatalos támogatásban nem részesítik. Az orosz sajtó egy része élénken megtámadja a kiállítást.

A zsidók Oroszországban. Az egész sajtó élénken foglalkozik az oroszországi zsidók helyzetével. Folyton folyvást jelennek meg tudósítások azokról az intézkedésekről, melyeket az orosz kormány tett; nap-nap mellett hoznak hírt az ez intézkedések folytán történő tömeges kivándorlásokról s a fő pénzügyi körök állásfoglalásáról Oroszország ellen.

Román lapszemle.

Sajátságos népség az az úgynevezett „román nacionál népség“. Tüzet, kigyót, békát kiáltanak a magyarokra, hogy őket így meg amúgy fosztják meg a magyar kormány és a magyar társadalom a legdrágább kincsüktől: nemzeti nyelvüktől. Részvétellel és ellenünk dühvel eltelve, olvassák odaát a Dimbovicza mellett a „Gazeta“ sirmait s alig várják, hogy testvéreiknek a szabad Romániából segítségükre jöhessenek és elpusztíthassák azt a zsarnok magyar nemzetet. Míg odaát gyűlöletet, bosszút keltenek ellenünk, minthogy maguk sem hiszik, hogy a kis hal elnyelhesse a nagyot, a kis Románia megehesse Ungáriát, — kapják magukat és épen a legszájasabbak saját családi körükben ugyancsak nyakra-főre tanítatják gyermekeiket a magyar nyelvre.

Szépen megírta ezt Réthy Lajos a „Kolozsvar“-ban. Nemcsak odahaza tanítatják magyarul gyermekeiket, de magyar iskolába küldik, hogy ott teljesen elsajátíthassák. Már most okosodják el a román nacionalistákon, a ki képes. Egyfelől jajveszékelnék, másfelől magyarul tanítatják gyermekeiket. Ezen utóbbit a saját és a haza érdekében igen okosan cselekszik. Minél többen tanulnak meg magyarul, annál kevesebben mennek át Romániába, a hol elvégre is jól lagnak velük és hazautasítják őket. *Du-te la țara ta!* azaz *eredj hazádba*, ez lesz előbb-utóbb a jelszó odaát. Tudják a mi román nacionalistáink, hogy ez be fog következni és ebben látjuk okát annak, hogy kiabálnak ellenünk a rekedtségig, de már gyermekeikről mégis, mint előrelátó, szülők gondoskodni kívánnak.

Nem értjük tehát a „Gazeta“-t, hogy miért dühöng annyira Réthy ellen. Szerinte mi abban a képzelte betegségben szenvedünk, hogy ez az állam, már t. i. Magyarország nemzeti állam, pedig ő megmon-

TÁRCZA.

Szegény vagyok . . .

Szegény vagyok, szegény ember lánya,
Ne lobog hát forró szívem lángja.
Szegénységgel hű szerelmem átok;
Meglátszátok, csak gyászt hozok rátok.

A miért én olyan szegény vagyok,
Kit szerettem, a rózsám elhagyott.
Gazdagság kell, s nem az én hű lelkem;
Ez a bánat sírba viszen engem.

Ha meghalok, anyám, anyám édes,
A síromra virágot ne ültess!
Ha a hűtlent gyöttri, marja bánat:
Ne találjon ott egy virágszálat.

Hadd lányodat kopár sírhant alatt,
Ottan megcsalt szívem hamar porlad.
Kit babája megcsalt a világon,
Hadd ringasson csendes édes álom!

Pál Károly.

A szerezcsen.

(Francia beszély.)

Valamikor hatalmas kastély volt, tornyokkal, sáncokkal és felvonó-hidakkal; most már gyönyörű úrilak, melyben csak két öl vastagságú fal emlékeztet a néhai rendeltetésére.

A fiatal De Bresles grófnő lakott itt anyjával és fivérével. Zajos és vidám volt az élet náluk, soha sem fogytak ki a társaságból. Napközben sétáltak és

kirándulások, táncz és zene. Ha pedig a tudós és szellemes Monestier, az akadémia tagja is szerencsétlenné a kastélyt látogatásával, vígan folyt a konverzáció. Monestier úr olyan meséket tudott, hogy az embernek ég felé állott tőle a hajszála.

Egy este vagy húsz vendég volt együtt. Vig kaczajtól visszhangzott a nagy terem. Azon nevettek, hogy az öreg és szörnyen rövidlátó Précontal asszony az előszobában álló, ébenfából készült szerezcsent kegyetlenül összezárta, mivel ez nem köszönt neki.

Ez a szerezcsen igen mesterséges módon készült, alacsony talapzaton állott és örökké mosolygott. Nagyon régen kerülhetett ide, mert a legidősebb emberek is úgy emlékeztek, hogy ott látták. Semmi sem változott rajta, még az a szeg sem, mely a gége táján bele volt illesztve.

A kaczajás még el sem csendesült, midőn Monestier úr belépett a terembe. A jó öreg a hölgyek kedvence volt, kik azonnal körülöfoglák.

— Itt van valahára! Hol volt olyan soká?

— A könyvtárban kutattam.

— És talált valamit?

— Igenis, ezt.

Penészedésnek induló pergament-tekercset vett ki zsebéből. Néhány pillanatig a körülállók álmélkodásán mulatott, aztán így folytatta:

— Mondhatom, szép dolgok történtek ebben a kastélyban! Még most is borsózik a hátam, ha rá-gondolok.

— Halljuk, halljuk!

— A história igen rövid. Ez a pergament a brogni apátságtól jutott ide. Midőn 1793-ban a zárda ki lett pusztítva, az iratok egy részét ide hozták.

Ezek közt akadtam nyomára. Ugy-e bár, kíváncsiak megtudni, mi van rajta?

— De mennyire. Beszéljen hát!

— Ugy látszik, hogy az egész naplótöredék Gascogni tájszóval van megírva és következőleg hangzik:

„Ma, 1614. március 21-én Messire de Bresles et d'Anjeux meggyóna nekem, hogy a grófnő, nejét, hűtlenségen kapta rajta. Midőn tíz nappal ezelőtt a vadászatról hazatért, öreg szolgája elárulta, hogy szomszédja Sire de Hoqueton, kivel a grófnő bűnös viszonyt folytat, a kastélyban tartózkodik.

Van egy titkos szoba a kastélyban, melyet csak a tulajdonosok ismernek, a hova nagy veszély idején el lehet rejtőzni. A grófnő is arra a gondolatra jutott, hogy kedvesét itt rejti el.

De Bresles gróf a következő két nap alatt pilanatra sem hagyta el nejét. Ez csaknem megőrült attól való félelelmében, hogy kedvese ezalatt éhen talál halni. Harmadnap nem állhatta tovább; éjnek idején ellopódzott férje oldaláról és némi élelmiszert véve magához, elietett a rejtek felé.

A gróf, ki nem aludt, utána osont, és midőn a boldogtalan nő vissza akart térni, zárva találta a titkos ajtót. Azóta egy hét folyt el — és a nyögés hangja nem hatol már keresztül a falakon.

*

— Folytassa, olvassa tovább! — hangzott körülte, midőn Monestier úr megállt.

— Ennyi az egész. Most önön a sor, kedves grófnő.

— Hogy érti ezt? — kérdé De Bresles grófnő meglepetve.

dotta, hogy mi megrészegedtünk a magyar állameszmétől. Hát nemcsak megmondotta ő ezt, de ült is érte; hanem ennek dacára a magyar államnak a magyar nyelv az ő hivatalos nyelve, akárhogyan csürcsavarja is a dolgot a „Gazeta“. Ezt igen jól tudja, valamint tudjuk mi is, hogy vannak hazánkban nem magyarok honpolgárok is, kik szabadon művelhetik nyelvüket. Ámde nincs Hungáriában annyi nemzet, mint a hány nemzetiség, hanem csakis egy politikai nemzet van és ez a magyar nemzet, melynek tagjai a nemzetiségek is. Az az okoskodása a „Gazetának“, hogy hazánkban a nemzetiségek többen vannak, mint a magyarok, tehát ez az ország nem Magyarország, — nem ér ez egy pipa dohányt. Ezer év óta Magyarország ennek a kedves hazának a becsületes neve s bármennyire dühöng ez ellen a „Gazeta“, megmarad ez Ungáriának Európa térképén is, míg mi itt élünk.

Nem részegítő ital ez a magyar állameszme, mint a „Gaz.“ hirdeti, hanem tény, melyet a dörgedelmes fürmedvények nem fognak megsemmisíteni. A *turbati curentii*, azaz a *veszett ár* nem tölünk ered, hanem tőle, a ki ostromolja — így hiszi — a magyar államt, azaz saját hazáját, pedig régen meg volt már írva, hogy rossz madár az, a mely saját fészkebe piszkol. Nem kívánjuk mi azt tőle, hogy lemondjon nyelvről, nemzetiségéről, de már azt megköveteljük, hogy tisztelje a magyar hazát és a magyar állam nyelvét a magáé mellett *Am spusii*.

Czenkalji.

Dalárdánk Fogarason.

(Vége.)

Délutáni 4¹/₂ órákor rövid próbát tartott dalárdánk, azután — az eső megszüntével — körsétára indultak, útközben megtekintvén a *kaszinó helyiségét*, melyre nézve el kell mondanunk, hogy Brassónak soká lesz oly kényelmes, tágas, czélszerűen s kellő csinnal berendezett társalgója. A vár körül elterülő *sétatér* szintén kellemes benyomást tett s tesz mindenre, különösen ha szép időben élvezhetni annak gyönyöreit.

Valamivel 8 óra után igen szép és válogatott közönség (magyar, szász és román) előtt vette kezdetét a műsor s pedig a szokáshoz híven *„Dalában érez a nemzet, a mi dalunk honszeretetet“* egyleti jelisével, melyre a zászló meghajolt, a díszes közönség pedig harsogó „éljen“-nel felelt. A „Szózat“ mint mindig s mindenütt, úgy itt is megtette hatását s Fogaras régen vagy tán soha nem is hallott — ha Szt.-Ágothától nem — ily érzésteljes, szívhez szóló felhívást a honszeretetre. A zenészi tökélyre emelkedett *„Hallgasson el a fülme“* mindenesetre a mesteri pianok miatt nem eredményezte a várt hatást, legalább külső kifejezésben nem nyilvánult az, de a *„Fehér galamb“* meg a *„Fohász“*, mely már több koszorut adott az egyesületi zászlónak, végtelen és szünni nem akaró zajos „éljen“, *„hogy volt“* „halljuk“-ra tüzelte a háladatos hallgatóságot. A „Fohász“ szövege zenéjével együtt szász testvéreinket csaknem magával ragadta, annyira, hogy nem győzték dicsőíteni a szerzőket, mint előadókat egyaránt.

Az 5-ik számot a műsorban egy magánjelenet töltötte be. *Benedek Irén* k. a. ugyanis *„Csillag úton“* című csinos monologgal tett élvezetessé jó kétnegyed órát; élvezetes volt, mert az előadás nagyon sikerültnek mondható, jól volt betanulva, továbbá a helyzetfelalálás is teljesen kielégített. A dalárda Benedek Irén ő nagyságát mint vendégszereplőt díszes virágcsokorral tisztelte meg.

A Kreutzer-féle műdarab: *„Esti ünnep“* a gróf *Zichy „Serenad“*-jával együtt nagy tetszést aratott, mégis a műsor 2-ik felében a *„Ha meghalok“* kezdetű népdal és *Huber „Szabadság dala“* léptek tetzés dolgában előtérbe; mindkettőnek ismétlését zajosan kívánta a közönség, sőt ráadásul még a *Kossuthnótát* is elénekelt a dalárda, melynek hallatára valószínű tumbolással nőtte ki magát a közönség, *„hogy volt“*-ja. Szóval őszintén el kell mondanunk, hogy a brassói magyar dalárda ez alkalommal is hí maradt régi erényéhez s énekelt oly szépen, oly művésziessé, melyre büszke lehet Brassó város magyarsága. Fogaras pedig élvezettel és hálával emlékezhetik ezen kirándulásra s azokra, kik ezt a kellemes estét a fogarasi magyarságnak megszerezték.

Műsor végeztével társas vacsora következett, melyben körülbelül 120-an, nők és férfiak vettek részt. Kitünő hangulat uralkodott úgy a dalárdai tagok, valamint a fogarasi közönség között. Csakhamar megerezték a felkészítők; a dalárdára az öreg ref. lelkész *Páncsél*, Fogaras lelkes közönségére Rombauer Emil elnök mondották az úgynevezett hiv. felkészítőket. Mondattak még ezután köszöntök: a dalárda elnökre, alelnökre, karmesterére, Binder tenoristára, majd *Benedek Gy.* rendező biz. elnökre, a vendégfogadó házigazdákra, az estélyen jelenlévő nőkre stb., szóval volt éljenzés, pohárköszöntés bővíben. Akár csak otthon lettünk volna. Vacsora alatt a nagy teremben tánczra perült a fiatalok; — az ott lévő nagy része s a dalárdisták még a tánczban sem maradtak hátra, ott is kitétek magukért. Éjjeli 2 óra felé a közönség oszolni kezdett, ámbár sokan hivatkozva a „kivilágos kivirradtig“-ra, ottan maradtak, mások meg visszatértek.

19-én reggel 9 órákor a régi papíralomban (igen szép kerti vendéglő) villás reggelire gyűltek össze a dalárdai tagok a fogarasi rendező-bizottsággal, hol jó cigányzene mellett épen 11 utánig vigadtak Isten szabad ege alatt hamisítatlan, szünetet nem ismerő jókedvvel. Hallottunk itten is néhány zamatos magyar népdalt s felkészítőket szép számmal; de mert mindennek van egy vége, a vendégszereplés is elérkezett a bucsúzáshoz. Rombauer elnök szívélyesen megköszönte a ritka fogadtatást s szép emlékekről biztosította a fogarasiakat, Benedek Gy. pedig a brassóiak szíves készségét. Testületileg levonult az egyesület zenészei mellett Fogaras főterére s hatalmasan megjelenté a vendéglátó közönséget, a jelleg elzengése után kocsihoz szállott. Vledényben új pihenőt tartott, nem új, de még mindig régi jó kedvvel. Feketealomban is egy félórát szüneteltek és este 9¹/₂ órákor beérkezett az egész dalárda Brassóba.

szobor előtt megálltak, — hol is van csak némi útmutató jel?

Hirtelen a szegen akad meg tekintete. Pillanatilag habozott, azután megragadta és szorítani kezdte. A szobron nem mutatkozott semmi változás.

— A szemek! — suttogá egy félénk hang. d'Esteval kisasszonyé volt.

Monestier megnyomta a szerezcsen szemgolyóját. Nyikorgó hang hallatszott; nyomban rá a szobor megfordult talapatán és mély üreg tátongott azon a helyen, a hol eddig állott.

A nők sikoltva futottak szét. A férfiak Monestier körül seregltek, ki a gyertyát megragadta és pillanatnyi habozás után a lefelé vezető lépcsőn volt. Szűk folyosóra vezetett ez; a folyosó végén butorzatlan szoba állott. És a szoba padlózatán, a szőnyegen elterülve, két emberi osontváz hevert.

Egy férfi és egy nő osontváza. Egymást átölve feküdtek ott, ijesztő látványt nyújtva a belépőknek.

Monestier úr letörülte homlokáról a hideg verítéket, aztán szótlanul fordult meg. A lépcsőn felhaladva, ismét visszaállította helyére a szerezcsen szobrárt. Ez még mindig vigyorgott szokott ördögi mosolyával. Mikor a terembe visszatért, a grófnő épen akkor tért magához ájulásából. Monestier a gyertya fölé tartotta a pergamentet, megvárta, míg a láng fölemésztette, aztán a társasághoz fordult:

— Nos, mit szólnak mesémhez?

A breslei kastély ama része lakatlan. A szerezcsen még mindig régi helyén áll, senki sem kútatja többé titkát. A grófnő nem engedi, hogy a hallottak nyugalmát háborítsák.

Az egész kirándulás olyannyira sikerült, oly rendben, igazi ügybuzgalommal s komoly férfiakhoz illő disciplina közt folyt le, minőre talán alig van eset. Fogaras szó nélkül kitétt magáért s meg is győződhetett arról, hogy a brassói magyar dalárda nem szándékozik tanulni semmit — *Ágothától*.

A szép sikerért páratlan elismerést érdemel a dalárda lelkes elnöke Rombauer Emil és karmestere, valamint annak egyes tagjai, mert a brassói magyar dalárda a fogarasi kirándulással is csak szaporította őszinte hívének számát, újabb babért fűzött az eddigiekhez. S mit szólnánk ilyen dalárdáról, annak igazi közszelleméről? Semmit! hisz a tények, a köz-elismerés többet beszélnek, mint a merev betűk. Úgy véljük, hogy a második honmentés munkájából, melyet koszorus költőnk Jókai a tanügy férfaitól vár el, hatalmas részt kívánnak venni a magyar dalárda-egyesületek s ezek között a mi dalárdánk is. Adjon Isten erőt, áldást és kitartást, hogy teljesíthessük a szent missziót.

Gyopár.

A munkáskérdés kapcsolatban a munkásbiztosítással.

Írta: Balla Károly.

(Folytatás.)

Természet, munka, tőke. A gazdálkodásnak bizonyos előfeltételekre van szüksége. Csakis ha ezek jelen vannak, lehet a sikeres gazdálkodásról szólni. Ilyenek: a természet, munka s a tőke. (Utóbbi fentartva.)

Hogy első sorban a természet egyik u. n. termelési tényezőnek ismerendő el, minden kétségen fölüll áll, mert minden szükséglet benn foglaltatik a természetben, lévén ez anyag. De már a szükségleteknek megfelelőleg, a természet adományai átalakítandók, részint, mert az általános létfeltételeken kívül az egyéni célok is irányadó szerepet játszanak, részint az okból, mert a természet adományai a maguk eredetiségeikben nem mindig alkalmasok a felhasználásra, ha csak az ember bizonyos tevékenységet nem fejt ki, uralma alá hajtván, feldolgozván azokat. S ez az emberi munka.

E szerint a gazdálkodásban a természet viszonylag passiv szerepre van utalva, holott az emberi munka active működik bizonyos segédszerekkel, s ezek a tőkék.

Részemről e helyt azon szerény véleményemet bátorítom kockáztatni, hogy a tőke okvetlen és elkülönítve harmadik termelési tényezőnek nem veendő. És pedig: mert a tőke mindig, legalább *alapjában*, *anyagot* jelent, mely segíti az embert az anyag birtokába jutni, azt átalakítani. A tőkék, nevezük bár munkaszerek-, gépek-, erő- stb.-nek, alkatelemeik tekintetében először természetesen primitív emberi munkát igényelnek, hogy később tőkék nevezete alatt jöhessenek szóba. Hogy világosabb legyek, példát hozok fel.

Egy gazdasági gép u. n. tőke volna. Ennek alkotórészei fa és vas. Mindkettő a természetben föllelhető. Már pedig, ha ez így van, ekkor nem lehet a tőke egy harmadik, külön, egyenrangban a természettől és munkával szereplő termelési tényező. Érttem itten a tőkeképződést. A természet és az emberi munka — megvannak, tőke nincsen; a tőke benne rejlik a természetben, illetve az emberi munkában. Hogy amattól külön választassák, az emberi munka érvényesülése szükséges. Ugyanazért helytelennek találok a tőkét, mint harmadik *tényezőt* venni számításba, de nem vonom kétségbe azt, miszerint segédszer gyanánt szerepel, mint az emberi munka és a természet összehatása s illetve az emberi munka hathatósabbá tevője. Ezzel tehát némely nemzetgazda rendszerét támadom meg, midőn így szólnak: „természet, munka és tőke.“ Utalok egyuttal Kante nemzetgazdaságtani művére, melyben ezeket mondja:

„De még e két tényező: „természet“ és „munka“ sem elégséges arra, hogy a termelés teljes sikerre és biztossággal foganosíthatassék. Erre nézve ugyanis még bizonyos segédszerek, eszközök (gépek, munkaszerek) is szükségeltetnek. Ezek képezik a harmadik tényezőt, vagyis a tőkét.“

Hogyan lehet valami segédszer és mégis tényező? (mert itt a tényezőnek sajátlagos jelentősége van.) Ha a tőke csakis segédszer, mely tehát utólag hozzájárul a természethez és munkához, mint két *fix* tényezőhöz, úgy akkor nem lehet egyenrangú tényező; a tényező értelme, hogy eredetileg van meg; a tőkére ez nem állítható.

(Folytatása következik.)

— Mutassa meg, merre van a rejtekhely.
— A rejtekhely? Monestier úr, az ön történetiája egészen légből kapott, mert a breslei kastélyban soha sem létezett titkos szoba. Az apát úr felültetett benünket.

— Nem szép az öreg úrtól, kétszázötven év mulva így ránk ijeszteni! — mondá d'Esteval asszony, a szép háziasszony unokanővére.

— Ki tudja, csakugyan az volt-e a szándéka? — mondá kételkedő hangon az akadémikus.

— Biztosítom, úgy van — viszonzá a grófnő. — Ismerem az egész kastélyt, minden zege-zúgával együtt.

— Különben van itt még valaki, a ki a dologról felvilágosíthatna, — veté közbe d'Esteval asszony.

— És ki volna ez? — kérdék kíváncsian.

— A szerezcsen!

Általános nevetés. Csak az akadémikus maradt meg komolyságában. Ideges mozdulattal gyúrte össze a pergament-tekereset.

— Nem rossz gondolat, — szóló végre, — próbáljuk meg, hátha sikerül őt kivallatni?

— Hiszen néma és nem tud beszélni! — jegyzé meg naivul a grófnő.

— Majd meglátjuk. Uraim és hölgyeim! van-e önök közül, e ki engem követni akar?

Valamennyi jelenlévő késznek nyilatkozott.

Csengettek. Az inas gyertyát hozott, ezután ismét kiküldték. Monestier úr kezébe vette a gyertyatartót és az előszoba felé indult. A társaság követte. Nagyon csendes volt valamennyi. Egnéhány arc el is halványult, de azért senki sem akart visszamaradni.

— Lássuk csak — mondá a tudós, midőn a

Vidéki élet.

Bodola, 1891. május 25.

Folyó hó 24-én igen szép és emlékezetes ünnepélyt le künn a szabad ég alatt, a természet dicső templomában, Bodola községének határában a „Nyires” alatti erdőrészben.

A bodolai állami iskolai gondnokság és tanítói kara a honfoglalás ezeréves ünnepélyével és két iskolai zászlószenteléssel egybekötött népnünnepélyt rendezett, a mely igen kedélyesen folyt le.

Az állami iskolából vette kezdetét az indulás reggeli 8 órakor ünnepélyes aktussal és zeneszóval. Nemzeti és felekezeti különbség nélkül egy test és egy lélek, összhangzó testvéries érzelmetől áthatottan magyarok és oláhok kezét fogva, növelték az ünnepély magasztosságát, átértvén azt, hogy miképpen kell magyar honpolgárnak együtt élni, ünnepegni, szeretni és tisztelni egymást és a magyar hazát.

Künn a helyszínén nemzeti lobogó jelölte az ünnepélyül kitűzött pontot, a hova körülbelül 10^{1/2} óráig gyülekezett a résztvevő közönség nagya és kicsinyje, mintegy hat-hétszáz lélekszám.

11 órakor vette kezdetét az ünnepély, mely alkalommal az iskolás növendékekből alkotott dalárda Vén Árpád tanító vezetése mellett meghatóan, jó összhangzatban énekelte el a Hymnust. Ezután helybeli ev. ref. lelkész, tisz. Szabó Ferencz úr az ünnepély méltóságához illő, igen szép zászlószentelő imát mondott és azután alkalmi csinos beszédet, mi-nek végeztével a zászlók megkoszorúztattak t. Erődi Bálintné és Benke Irma tanítónő úrasszonyok által.

A szentelési szertartás után újra a növendékek szép éneke hangzott fel, mire Kis Lajos derék képzett tanító foglalta a helyet, ki lelkesült szónoki hévvel az általa írt s igen szép irodalmi és történelmi ismeretről tanuskodó beszédében emlékezett meg őseink bejöveteleiről.

Ezt újból összhangzó ének zárta be, a melynek végével Háromszék vármegye kir. tanfelügyelője Eötvös Károly Lajos által az ezredéves ünnepélyre írott gyermek-szindarabot adták elő az iskolás növendékek (vegyesen magyarok és oláhok gyermekei) igen értelmesen. — A szép sikerért, melylyel e szindarab előadott, az elismerés és dicséret Vén Árpád tanítót illeti, a ki úgy a darabot, mint az abban előforduló énekeket is nagy buzgalommal tanította be. Bizonny ha lenézett Árpád vezér szelleme az égből a kis muzsák előadására, könyecsepp hullott a szeméből, úgy valamennyi ősmagyar vezérnek is.

Az ünnepély tekintélyét, fényét emelték a majálison személyes megjelenésükkel a szépért, jóért mindig áldozni kész mélt. Bóldi Tivadarné ó nagys. úri családjával, mélt. Cserey István nyug. cs. és kir. ezredes úr, ki nem tekintve agkorát, résztvett a népnünnepélyben, Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő. Említésre méltó még az is, hogy tekintetes Erődi Bálintné, és Györfbiró Lajosné úrasszonyok az iskolás gyermekeknek kifitt, diót, mogyorót osztottak ki, a minek igen örvendettek a tanulók. Következett a szeretet vendégsége, mely igen élénken folyt le s nem maradtak el az ilyenkor mondani szokott jó toasztok se.

No de még egyet a végire, a mit szinte elfeledtem, pedig kár lett volna említés nélkül hagyni. Bodolai községi bíró Huber Nándor egy szép, humoros jelenetet mutatott be az ünnepélyre megjelenésével azzal, hogy a községi előljárókat fuvaron hozatta ki a községből; a szekérbe be volt fogva öt egymás elébe fogott ló. A nép zenével ment eleibe s mikor az ünnepély helyszínére ért, ott azt felelte az ügyes községi bíró: „Igy szokott járni a községi előljáróság, a ki a nép zsírján él, még a majálisra is községi fuvarral viteti ki magát.” (A fuvar a bíró tulajdona volt.)

Sok ilyen szép ünnepélyt rendezzenek hazaszerte a tanító urak, mert ilyen alkalmak egyesítik a különböző nyelvű honfiakat hazaszeretetre s egymást megbecsülésre. „Ne azt keressük, a miben különbözünk, hanem azt, a miben egyetértünk s ez által egyesülünk.”
Egy majálista.

VEGYES HIREK.

A brassói magyar kaszinó közgyűlésén örökös tiszteletbeli elnökévé választotta Bethlen András gróf földmívelésügyi minisztert. A megválasztásról szóló díszoklevelet Lázár Gerő, a kaszinó igazgatója vezetése alatt hét tagú küldöttség nyújtotta át a miniszternek. A küldöttség vezetője meleg szavakban emlékezett meg Bethlen András gróf brassói főispán-ságáról és ennek emlékeül ajánlotta fel a remekművű, ezüsttel átszőtt bársony tokba helyezett díszoklevelet, a melynek művészies kivitele Brassó iparát dicséri. A miniszter meghatottan köszönte meg a kitüntetést, s a kölcsönös barátság örögbítése végett olajfestésű arcképét ajánlotta fel a kaszinónak. A miniszter végül hosszasan társalgott a küldöttség tagjaival, kérdés-közdve tőlük Brassó megye ügyeiről, nevezetesen a helyi érdekű gőzvasút kiépítéséről.

A brassói magyar dalárda szerdán este 6 óra után felrándult a Czenkettőre, hol éjfélkörileg a legnagyobb vigalomban telt az idő. Együttesen énekeltek, a mi itt lenn a városban csendes idő mellett gyönyörűen hangzott. Igen számosan hallgatták a

szébbnél-szebb dalokat a különböző sétahelyeken s a közönség osztatlan itélete ezuttal is biztosította a dalárdának mindinkább tért hódító népszerűségét.

Hússzövetkezet. Az alakuló hússzövetkezet több szövívője kezen este a magyar kaszinó gyűlési termében értekezletet tartott, a melyen az alapszabályok tervezete is fel lőn olvasva. Több pontja igen élénk eszmecserét keltett. Végül megegyeztek abban, hogy a helyi lapokban való közzététel, felhívás kibocsátása, valamint aláírási iverk útján tagokat gyűjtenek s ha elegendő lesz a szám, alakuló közgyűlést hívnak meg. Addig is felhívjuk e közérdekű szövetkezetre az érdeklődők figyelmét.

Idegének forgalma. A szomszédos Romániából az idegenség már nagy számmal özönlik városunkba. Az érkező vonatokat szüntelen hozzák a fürdőző vendégeket s a meleg időjárás, úgy a berándultak eddigi számából ítélve, a nyári évszakra az erdélyrészi fürdők, valamint Brassó városa is szép forgalomnak nézhetnek előbe.

Gyűlés. A magyar polgári kör betegségyező és temetkezési egylete, a május 31-én tervezett alakuló közgyűlésének megtartását közbejött akadályok miatt elnapolta június 7-én d. u. 2 órára, a mikor a Bolonyában levő „Oroszlánhoz” címzett vendéglő szép pavillonjában tartatik, hova az érdekelt közönséget a 15. évtől a 60 évesekig tisztelettel meghívja a választmány.

Képkiallítás. Ziegler Károly festő Segesvárról holnap vasárnap május 31-én nyitja meg Brassóban a Hirscher-utcai Popp-féle házban a képkiallítást.

Hurokra került. Szeben megyei Alexi Buksát, kit a csendőrök körözés útján kerestek, mint híres lólopót, e hó 20-án este 10 órakor megfogták, pürke-recezi Kezán Nikulájánál, hol egy külön házban egyedül aludt; a faluházához kísérték s megvasalták, őrizet alatt ott hagyva; visszament Kezánhoz s a kertben meghúzták magukat, s várták haza, mivel a jómádár elfogásakor ő nem volt otthon. 1 órakor jött haza 5 darab lóval, remélve, hogy addig kialudta magát Alexi kollégája s viheti bátran a havasokon Oláhhon felé reggelig. De tervök nem sikerült, mivel a csendőrök, a kik várták, pártfogásukba vették s reggel a lovakkal együtt a két jó madarat megkötve kísérték a falun végig a járásbírószághoz, hogy keresetüknek jutalmát vegyék.

Fehér holló. Az a, mit a „Magyar Hirlap” 64. száma közöl, méltán sorolható a ritkaságok közé. A nagy-szebeni házi ezred f. hó 24-én 150 éves fennállásának jubileumát ülte meg s ez alkalommal Schläker ezredes a következő szavakat intézte a legénységhez: „Strelitz ezred katonái! Fiaim! Hallgassatok rám és figyeljetelek azokra a szavakra, melyeket ezredetek a mai nagy emléknapon hozzatok intéz. 150 éve mult, hogy nagy királynőnk, Mária Terézia, Magyarország és Ausztria trónusára lépett. Ellenségeitől fenyegetve, a hű magyar néphez folyamodott és nem is csalatkozott benne. „Meghalunk királynőnkért Mária Teréziáért,” így kiáltott föl az ország és hat ezredet ajánlott föl. Ezek között volt a 31-ik ezred is. Rendíthetetlen hűségben eltöltött 150 év után büszkén tekintünk vissza az elmúlt napokra. Ma 82 esztendeje, hogy a 31-ik gyalogezred az asperni csatában kitüntette magát. 40 évvel, később a Solferino melletti csatában küzdött hősi módra. 178 csatában vett részt e szép ezred. — Strelitz ezred katonái! Ezredetek zászlója mindig büszkén lobogott Európa csataterein. Hat parancsnokja kapta meg vitézségeért a Mária Terézia-rendjelet, 315 tisz, 16,000 katona vérével el köteleessége teljesítésében. Így cselekedtek elődeitek, így fogunk tenni mi is és most büszkén, szívből kiáltjuk: Isten tartsd meg ő felségét I. Ferencz József királyt, Isten áld meg hazánkat! — Az estéli mulatságon a honvédsapatszemplére odaérkezett József főherczeg szintén megjelent. — Ilyen ezredesekre van szüksége a magyar hazának! —

Véres verekedés volt f. hó 28-án Árapatakon a sátoros cigányok és az árapatakiak közt. Ugyanis — mint tudósítónk írja — a cigányok sátorok akartak ütni a falu felső végén, mit a bíró nem engedett meg. Erre a cigányok hárman a bíróra rohantak és elkezdtek ütlelni. Meglátva ezt a közelben dolgozó mezői munkások, segítségül mentek a bírónak. A cigányok egyike azonban fejszével úgy vágott fejbe egy munkást, hogy ez menten összerogyott és pár óra múlva meg is halt. Erre a cigányok felszedték a sátorfát és útnak indultak Seps-Szentgyörgy felé. De a végzet utólrta a „jámbor” csapatot, mert Réty-nél beérték az árapatakiak és az egyik tettet sikerült is elfogniok, a másik kettő azonban korán észrevette a „sáfrány illatját” s a gabonaföldeken keresztül úgy elfutott vagy elbujt, hogy nem találhatták meg.

Csak azért is »Eljen!« A bukaresti magyarság magyar nemzeti lobogó alatt és magyar nemzeti rózsákkal, kokárdákkal vonult el I. Károly király előtt a Mihály vitéz szobránál és magyarul kiáltottak a királynak egy dörgő »éljen!«. Haragszik is azért a »Gazeta», hogy csupán a magyarok tettek így. Soha se haragudjék ezért. Sőt gondolja meg, hogy Mihály vitéz sem látta volna soha Erdélyt és nem győzött volna Sellenbergnél s nem űlne most a muzeum előtt lovon.

A vasút gyermeke. Családi kirándulásra indult nejével egy hódmező-vásárhelyi tanár és az a nem kívánt szerencse érte, hogy utazásközben örvend-

hetett ama bizonyos — családi eseménynek. A nő édes titkot sugott tudós férje fülebe, mire ez udvariasan felkérte útítársait, hogy hagyják el a vasuti coupét s ne legyenek tanui annak, mikor a gólya a vasúti kocsi száll. A megriadt férfi látogatók közül egyik a vészjelt meghúzta s a rémülten futkosó utasok lármájába csakhamar beleszólt az apróság is, a kinek bábája a véletlen, hazája a vasúti kocsi. Legyen belőle egy fiók Baross, a ki rendeletileg fogna intézkedni, hogy a jóremény foka felé közeledő asszonyok részére külön kocsi rendeztessek be és a „tudós asszonyosság” is kéznél legyen.

Csodaborjú. A napokban Szőkefalván egyik földbirtok osnál egy oly bivalborjú került a világra, melynek feje, első lábai s testének előrésze az emberi test megfelelő részeihez hasonlítanak. Rövid idő múltán elpusztult.

Gyermekeitő anya. Ráczevén a nyomor és a szenvedés egy kétségbeesett asszonnnyal rettenetes gyilkosságot követettett el. Cserna Sándornéknak hívják a szerencsétlent, ki ügyefogyottsága miatt még nap-számba sem járhatott s e miatt három kis gyermekével együtt magát is a halálnak szánta. A napokban végső kétségbeesésében, mikor már gyermekei az éhségtől nem tudtak hová lenni, a legidősebbet, egy három éves leányt, a nyakába kötötte, a másikat hátára vette, a harmadikat pedig karjával magához szorítva, neki ment a Dunának. A négy szerencsétlennek holttestét a víz nem sokára partra vetette; úgy temették el őket a város költségén.

Vesztett farkas. Csernovitz vidékén az utóbb időben vesztett farkas csatangolt, mely az ottani lakosok közül 29-et súlyosan megmart. A szerencsétlenek a bukaresti Pasteur-intézetben voltak. Közülök 3 meghalt víziszonyban, 26-ot pedig megmentettnek tekintenek.

Háromszor követett már el öngyilkossági kísérletet Goldberger Róza karczagi cselédeány. Legutóbb szappanvágó drótot kötött nyaka köré s addig csavarta, míg fuldokolni kezdett. Az utolsó pillanatban erőt vett rajta az élet utáni vágy, beszaladt a Pollák Ignác konyhájába. Gyors orvosi segély mentette meg életét. Tettének oka reménytelen szerelem.

Humor. (Ellenkező nézett) Nő: Kedves férjem, az idén van egybekelésünk 25-ik éve; nem üljük meg az ezüstlakodalmat? Férj: Várjunk még öt évet s akkor megülhetjük a 30 éves háboru emlékét. — (Nagy kívánság.) A mélyen eladósodott ember halálos ágyán felsóhajt: — Oh, bár csak addig élnek, a míg minden adósságaimat letisztázhatnám! Orvosa felel: — Uram! hát örökké élni akar-e? — (A kis bölcs.) T a n í t ő: Mond meg, fiam, miért hívják „szegény bűnösnek” azt, a kit halálra ítélték? D i á k: — Mert a gazdag bűnösöket nem szokták felakasztani.

T. olvasóközönségünkhöz!

A mai nappal megválok a „Brassói Híradó”-tól, illetve megszünök annak szerkesztője lenni. Midőn ezt tisztelettel tudatom lapunk t. olvasóival és egyúttal búcsút veszek, nem tehetem, hogy mélyen érzett há-lámnak kifejezést ne adjak azon közönség iránt, mely a „Brassói Híradó” megindítása ügyében kibocsátott felhívásomat oly élénk támogatásban részesítette s azt nemcsak megteremteni, de fentartani is segédkezett. Köszönet az akkor előlegezett és tovább is megtartott bizalomért, melynek megfelelni erőmtől telhetőleg igyekeztem.

Köszönetet mondok továbbá mindazon t. munkatársaimnak, kik szíves közreműködésük által különben nehéz feladatomat kellemessé s könnyűvé igyekeztek tenni. Fogadják úgy ezek, mint a mélyen tisztelt olvasóközönség a velem szemben tanúsított nagybecsű támogatásért még egyszer hálás köszönetemet. — Isten velünk!

Rozsondai János.

A „Brassói Híradó” mai számával lapunk szerkesztésében változás állott be, a mit azzal kívánunk jelezni, hogy Rozsondai János úr visszalépett s a helyét alólirott, mint felelős szerkesztő fogja betölteni.

Távol állunk attól, mintha kételkedni mernénk t. olvasóközönségünk azon nemes kitartásában, melylyel ez idők is a „Brassói Híradó”-t önkénynt elvállalt feladatában támogatta, sőt — bocsánat a talán nem indokolatlan következtetésért — az eddigiekben a jövő biztos zálogát véljük feltalálhatni.

S midőn e változásnak szíves és jóakaró tudomásul vételét kérjük, jelen közzétételünket azzal kívánjuk lezárni:

Ajándékozza meg a t. olvasóközönség a „Brassói Híradó”-t továbbra is nemes bizalmával, álljon úgy mellettünk, miként eddig a „Brassói Híradó” a t. olvasóközönség érdekeiért igaz szót emelni meg nem szűnt; tekintsen el mindazoktól, melyek törekvésünkben gátolnának, segédkezzen kitűzött célunk körüli fáradozásunkban, hisz a mi jelszavunk csak az lehet, a mi t. olvasóközönségünké: a közérdek és ennek védelme.

Brassóban, 1891. május hó 30-án.

Kiváló tisztelettel:

Balla Károly,

A „Brassói Híradó” felelős szerkesztője

Felelős szerkesztő: Rozsondai János.
Kiadó-tulajdonos: Alexi könyvnyomdája.